

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

TIDNING FÖR TRÄDGÅRDSODLARE.

N° 6.

Juni 1867.

6:te årg.

Af denna tidning, som uteslutande sysselsätter sig med till trädgårdsodlingen hörande ämnen och i hvilken Svenska trädgårdsföreningen, Stockholms gartnersällskap, m. fl. likartade föreningar offentliggöra sina förhandlingar, utkommer ett nummer i hvarje månad. — Prenumerationspriset är för helt år, såväl å postkontoren och i bokhandeln, som hos redaktionen Två riksdaler riksmünt. — Bref adresseras till Redaktionen af Tidning för trädgårdsodlare, Stockholm & Kgl. Landbruksakad:s experimentalfält.

Blommande Aloë på Säfstaholm sommaren 1866.

Denna planta, hvars namn är *Agave americana* och som härstammar från Amerika, tillhör klassen Hexandria och ordningen Monogynia efter Linnés system. Ehuru den mångenstädes finnes odlad är det likväl en sällsynthet att få se den i blomning här i landet och åtgår det en lång följd af år innan detta inträffar, hufvudsakligen till följe deraf att dess vårdare vanligen så ofta ombytas.

Det ifrågakvarande aloë-exemplaret är omkring 40 år gammalt. År 1856 omplanterades det i en ny balja och befanns då vara sjukligt samt visade det sig vid närmare påseende att jorden var sur och tung, hvarföre lades i den nya baljan ett lager tegelstycken af en knytnäfves storlek som upptill afjennades med mindre sönderbultade sådana. Jordblandningen som användes bestod af grästorfsjord, blandad med sönderstött tegel och gammalt murbruk. Efter omplanteringen tilltog plantan i växtlighet och har behandlingen varit att hålla den om vintern i tempererad växthus med medelmättig fuktighet och om sommaren utflyttad i det fria, på den konstgjorda s. k. alpkillen i Säfstaholms trädgård, der den varit utsatt för stark solvärme och erhållit tillräckligt med vatten.

De sista dagarne af april märktes en förändring uti aloëns växtsätt, i det att 15 stycken små spetsiga blad på engång uppsköt. Man var då ännu oviss om huruvida det verkligen var blomknopp eller icke, men efter några dagars förlopp började en stängel att uppskjuta och växte för hvarje dag 2 tum.

I början af juni månad, då värmen i det fria varierade mellan 20 och 25 grader, ökades växtligheten så att den uppgick till omkring 2½ tum

i dygnet. Stängeln började nu att nalkas glaset och gjorde uppförandet af en glaskupol nödvändigt. Den 23 juni hade stängeln uppnått 17½ fot med 12 sidogrenar, hvaraf de nedre 1 fot långa med utspärrade blomskaft och omkring 100 å 150 blomknoppar i hvarje klase. Utvecklingen fortgick oafbrutet och den 13 juli var stängeln 19½ fot hög med 20 sidogrenar och 1,466 blomknoppar.

Den 4 augusti hade stängeln uppnått en höjd af 21 fot med 4 tums diameter vid roten, 27 sidogrenar samt 1,683 blommor, och denna dag öppnade sig de första blommorna och detta fortgick så hastigt att redan dagen derpå voro nära 100 blommor utslagna. Man var nu i tillfälle att iakttaga blommornas utseende och hvad som mest utmärkte dem voro de 4 tum långa ständarne med deras öfver 1 tum långa rent gula knappar. Sjelfva blomman var smutshvit med enkelt, sambladigt, djupt 6-deldt blomhülle och lancettlika, köttiga flikar.

Den 6 augusti observerades en honungsartad vätska i blommorna, som snart ökades så att den i myckenhet började droppa ned samt sprida en skarpt äcklig lukt, och nu infunno sig en mängd insekter. Blommornas utveckling fortfor så, att den 12 augusti voro omkring 600 stycken utslagna; de först utslagna började nu att vissna, hvarvid ständare och kronflikar föllo ned så att endast pistillerna, som ända hittills ökat sig i längd, stodo kvar och voro nära lika höga som ständarne först voro.

Säfstaholm i april 1867.

C. F. Rydström.

Några notiser om aloë-växten.

(Efter åtskilliga skrifter.)

Agave americana eller som den äfven kallas *magueyväxten* eller på urinnevärnarnes i Mexiko språk *Neutli* och *Metel*, odlas på betydliga landsträckor i Mexiko för dess flerfaldiga nytta. Af saften beredes ett vin, som under namn af pulque lär mycket drickas i Mexiko; af fibrerna, hvarmed de köttiga bladen äro genomväfda, förfärdigas skurviskor, borstar, mattor och dylikt, och slutligen lærer åtskilliga af växtens produkter utgöra läkemedel mot åtskilliga sjukdomar.

En mexikansk saga berättar att bruket af magueyväxtens saft såsom dryck, skulle införts omkring år 1045 eller 1050 efter vår tidsräkning, under åttonde konungens af toltekerdynastiens, Tepancaltzins, regeringstid. En af hans släktningar hade berättat konungen att hans dotter gjort den upptäckten att en söt aromatisk vätska utflöt ur en metelväxt (*Agave americana*) som stod i hennes trädgård. Konungen lät henne komma till sig med ett kärll fylldt med saft af denna planta

Agave americana

och som han fann den vederqvickande, befallde han henne gifva honom mera. Sagan förtäljer vidare att konungen gifte sig med flickan, som var mycket skön och hvars namn var Xochil (blomma) och att deras son erhöill namnet Meconetzin eller son af metle (magueyväxten) hvarmed hänryddes på orsaken som sammanförde hans föräldrar.

Det vissa är att bruket af pulque och kändomen om magueyväxtens egenskaper voro kända af mexikanarne flera århundraden före spaniorernas ankomst till landet och det berättas åtskilligt om högtidligheter till följd af detta bruk och om påbud mot att berusa sig med denna dryck. Äfven skulle enligt spanska skriftställare magueydistriktet varit det rikast befolkade och lärt haft mer än 30,000,000 innevånare.

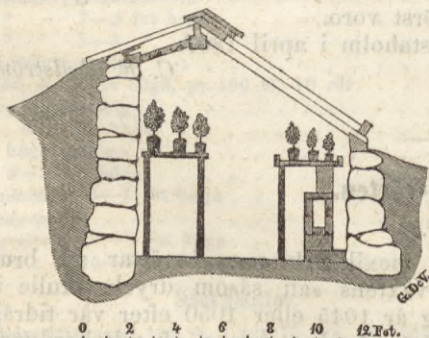
För närvarande lærer denna växt odlas i mycket stor skala och det skall icke finnas någon landbruksväxt som är så lönande som denna. Det egentliga magueydistriktet, en trakt der det icke skall finnas ett enda träd och der ingenting annat lærer odlas än *Agave americana*, skall omfatta en vidd af omkring 600 kvadratmil, enligt uppgifter som finnas derom.

De bästa magueyplantagerna skola vara de vid Toluca och på slätten vid Cholula, hvarest magueyväxterna äro planterade i rätta linier. Här kommer växten till blomning redan inom en tid

af 8 år och vid denna period samlas saften, hvilken sedan genom jäsnings gifver pulque (eller octli, som det heter på de gamla mexikanarnes språk). Landtmannen sluter till begynnandet af blomskäftens utveckling deraf att rotbladen som förut legat mer horisontelt, då hastigt resa sig. Alla dagar går landtmannen genom sin magueyplantage för att utforska den tidpunkt då dessa växter begynna utveckla sina blomskäft. Har man hos en planta iakttagit denna tidpunkt, så afskär man blomstängeln och urhållkar såret, sålunda att i midten en reservoir bildas. I detta sår utgjuter sig nu den saft, som skulle tjena till det väldiga blomskäftets utveckling; två till tre månaders tid fortfar denna starka saftafsöndring och 3 gånger dagligen upphettas saften. Vanligen gifver växten dagligen 200 kubiktum saft, ja, en af de starkaste plantorna skall till och med gifva ända till 375 kubiktum saft om dagen och detta oafbrutet under 4 till 5 månaders tid. Ganska märkvärdigt är att dessa växter lära växa på den torraste jordmån, som knappt är betäckt med någon humus. — Huru vigtig odlingen af denna växt är kan man sluta till, då man erfår att importafgiften för pulque under år 1793 steg endast för städerna Mexiko, Puebla och Toluca till 817, 793 piaster eller omkring 11,400,000 riksdaler riksmünt. *E. L.*

Ett mindre växthus eller s. k. kast, ensamt afsedd för odling af krukväxter.

Till följe af den teckning och beskrifning öfver den å kgl. landbruksakademiens experimentalfält för trädskolornas behof uppförda kasten, som förekom å första sidan i nr 1 för detta år af denna tidning, ha vi blifvit tillfrågade huru vi anse att en ensamt för krukväxtodling afsedd likartad kast lämpligast borde konstrueras och inredas. Frågan som blifvit gjord af en som säger sig ämna för sagde ändamål åt sig uppföra en kast, önskas besvarad i trädgårdstidningen och vi gå nu härmed att uppfylla denna önskan.

Närstående teckning visar huru vi tänkt oss att en för ensamt krukväxter afsedd kast borde inrättas för att bäst lämpa sig för ändamålet. Med ledning af den vidfogade skalan är det lätt att se, hvilka dimensioner vi tänkt oss. Den bör

icke heller tagas hvarken lägre eller smalare, så framt man beqvämt skall kunna gå uti densamma och om den skall kunna rymma något betydligt antal växter. En dylik kast af 44 fots längd invändigt — en längd som vi anse vara lämplig med hänseende till eldkanalen och den väg röken således får att passera — kommer att rymma omkring 6 å 800 stycken krukväxter och torde sålunda för vanliga behof vara tillräcklig. — Rörande åtskilliga detaljer få vi hänvisa till teckningen å sidan 1 i innevarande årgång af denna tidning. Som det synes af ofvanstående träsnitt är det meningen att växterna skola placeras på tvänne bord eller hyllor, en på vardera sidan om gånge. Inunder hyllan invid bakväggen kan man under vintern placera åtskilligt som under denna årstid är i hvila såsom fuchsier, äfvensom lökar som skola drifvas m. m. d. så att äfven denna plats blir nyttig. Bakmuren kan man bekläda med utåt densamma planterad murgrön.

Vi anse att väggarne till en dylik kast alltid böra bestå af gråstensmurar och att den bör vara nedsänkt i jorden. Naturligtvis kan man äfven der platsen icke är tillräckligt torr bygga kasten ofvanpå marken och omgifva den med jordvallar. Om dessa vallar torfläggas så att de bli beklädda med en fin gräsmatta böra de alldeles icke förorsaka någon vanprydnad. Att man från kastens botten förmedelst sten- eller rördiken måste skaffa godt aflopp för all nedträngande syra, förstås af sig sjelft. *E. L.*

Om ettåriga blomsterväxter.

Af Georg Löwegren.

(Slut från nr 5.)

Salpiglossis blir 2—4 fot hög och är betydligt ömtåligare för dålig väderlek än de med dem nära beslägtade petunierna, hvilket troligtvis är orsaken till att de, så vackra de än äro, endast sällan odlas. De fina fröen sås i mars uti krukor eller fat med god grästorf- och ljungjord, blandad med sand, och få ej betäckas utan endast jemnt tilltryckas. Efter säningen ställas faten, försedda med öfverlagda glasskiivor, å en ljum drifbänk. Sedan plantorna blifvit något försikkomna omskolas de, antingen ensamma i små krukor eller i ett tomt drifbänksfönster, på 3 å 4 tums afstånd från hvarandra; skuggas några dagar efter omplanteringen; luftas och vattnas försigtigt. I slutet af maj eller början af juni kunna de utplanteras på grupper, de högväxta sorterna i midten, de lägre (*S. nana*) som kantblommor deromkring.

Salvia Horminum (1596) är en sydeuropeisk växt som fordom odlades för sina i toppen färgade skärblad, men numera gerna kan undvaras. *S. Roemeriana* så väl som *S. coccinea*, hvilka båda uppföras bland ettåriga växter, äro fleråriga.

Sanvitalia procumbens är en krypande Senecionideæ från Mexiko med bruna diskblommor och mörkgula strålblommor. Odlas som *Tagetes* och användes till infattningar och smärre blomstersängar. En ny varietet med dubbla blommor är utmärkt vacker och förtjent af den största uppmärksamhet.

Hur *Saponaria calabrica* kan rekommenderas såsom »vacker infattningsväxt» är verkligen svårt att begripa. Möjligt är dock att den rödblommiga sorten kan vara af någon effekt då den odlas i stora massor, men för blomstersängar af vanlig storlek är hon både ful och svår att hålla i ordning. *S. calabrica marginata* är ännu sämre och *S. multiflora* är så lik den förstnämnda, att det icke är möjligt skilja henne från denna.

Fröen utsås direkt på kalljord.

Scabiosa atropurpurea (*Asterocephalus atrop.*) är en i trädgårdarne ganska länge bekant blomma och en af de få, som ej så lätt blifva undanträngda (1629). Äfven af denna växt har man lyckats erhålla åtskilliga varieteter, som hvad blommornas form och färg beträffar äro vackrare än urformens. Bland dessa utmärka sig isynnerhet de storblommiga, (*S. atrop. grandiflora*), hvars blommor variera i mörkrödt, violett och hvitt. Äfven den lågväxta formen, (*S. atrop. nana*), är utmärkt vacker och egnar sig kanske bättre än föregående till plantering på mindre grupper.

Fröet utsås och plantorna behandlas som *Aster*. Hemland: Ostindien.

Sittsblommorna, *Schizanthus*, hafva på senare åren ej blifvit så mycket använda som förr, troligen därför, att deras blommor, ehuru talrika och nätta, ej göra någon synnerlig effekt. *Sch. pin-*

natus (1822) blir 2—3 fot hög, är mycket grenig och har talrika, i hvitt, violett och gult skiftande blommor. Af denna art finns en hel del varieteter, bland hvilka vi dock endast vilja nämna: *Sch. grandiflorus oculatus*, som har något större blommor med mörkbruna fläckar vid basen. *Sch. retusus* (1831) hvars blommor äro karminröda, med hvitt, gult och purpur, är vackrare än föregående. Såväl af denna som af föregående finnas varieteter med hvita blommor, som dock ej äro synnerligen vackra. *Sch. chilensis* har mindre, lilasfärgade blommor, försedda med en svartpunkterad fläck på de öfra kronbladen. *Sch. Grahami* (1831) är kanske den vackraste af alla; blommorna rosenröda med guldgul, ganska talrika. *Sch. venustus* är obetydlig och förtjenar ej att odlas.

Fröet utsås om våren på kalljord, eller ock i augusti, i hvilket fall plantorna sättas 3 å 4 tillsammans i tretums krukor och öfvervintras på ett ljus ställe i tempererade huset. Alla arterna härstamma från Chili, Peru etc. och blomma från juli till sent på hösten.

Scyphanthus elegans (*Gramatocarpus rotundifolius*) är en rankväxt från Chili, hörande till familjen *Loaseæ*. Har gula, rätt vackra och egenomligt formade blommor. På fritt land har denna ingen framgång, hvarför det är bäst att odla den under glas. Fordrar lucker löfjord och sparsam vattning.

I det på arter särdeles rika släktet *Sedum* finnas endast några få ettåriga och dessa äro ganska oansenliga. Den vackraste torde vara *S. coeruleum* från norra Afrika, som kan användas till infattning af ej för stora blomstergupper.

Af släktet *Senecio* odlas i trädgårdar blott en ettårig sort, nämligen den länge bekanta och omtyckta *S. elegans*. Den varierar med dubbla och enkla, purpurröda, rosenröda, violetta, köttfärgade och hvita blommor. De lågväxta sorterna passa utmärkt väl till blomstergupper. Fröet utsås och plantorna behandlas som *aster*. Äro något känsliga för ihållande regn. Hemland: Godahoppssudden.

Det rika släktet *Silene* innehåller en hel mängd rätt täcka och användbara arter, af hvilka vi här endast vilja uppräknade de bästa. *S. pendula*, från Sicilien, som i frökataloger äfven kallas *S. rosea græca*, är för närvarande mest använd. Har rosenröda, hängande blommor och kan med fördel användas som infattning eller kantväxt; en varietet med hvita blommor är ej så vacker. *Silene Armeria* från södra Europa blir omkring 1½ fot hög och har talrika, rätt prydliga, rosenröda, köttfärgade och hvita blommor; kan användas till grupper eller som kantväxt kring större blomstersängar. *S. Atocion*, Orienten, är en mycket nätt, 8 å 10 tum hög infattningsväxt med talrika,

prydliga rosenröda blommor. *S. Pseudatocion* liknar föregående, men blir något högre samt får mörkare blommor. *S. ornata* blir omkring 1 fot hög, med ganska stora, mörkröda blommor, härstammar från Godahoppsudden, är vacker och blommor ganska länge. *S. regia* rekommenderas i fransyska frökataloger såsom utmärkt vacker, med skarlakansröda blommor. Är för förf. obeakt.

Dessa smånädda växter höra till samma familj som nejlikorna. De utsås antingen om hösten eller om våren på de ställen der de framdeles skola blomma. Blomningen inträffar under sommarmånaderna och är, som fallet är med många af de vackraste sommarblommorna, af kort varaktighet, hvarför man, då deras fågring är slut, måste ersätta dem med andra växter. Alla sorterna föröka sig sjelfva genom utfallande frö.

Af de ettåriga *Solanum*-sorterna är det s. k. kärleksäpplet (*Tomates*, *Sol. Lycopersicum*, *Lycop. esculentum*), mest bekant. Härstammar från södra Amerika och har odlats i Europa sedan slutet af 1500-talet. Har illaluktande blad och obetydliga blommor, men frukterna äro utmärkt vackra, stora, skarlakansröda, gulröda, gula, gröna, hvita och violetta. Dessa frukter användas dels till säser, dels insyltas de i omoget tillstånd eller ätas mogna med salt och peppar. Fröet utsås tidigt (slutet af mars) och plantorna omskolas; då nattfrosterna upphört utplanteras de på fritt land i god, lös och fet jord samt på skyddade, varma ställen. De uppbindas antingen på vanligt vis vid käppar eller i espalierform, och då frukterna bilda sig bortskär man alla grenar och blad, som sitta i vägen för dem, så att de komma i åtnjutande af fulla solen och fritt kunna utbilda sig, ty det är frukterna allenast som gifva denna växt något värde.

Äggplantan, *Sol. Melongena*, härstammar från Ostindien och är äfven en mycket gammal bebyggare i trädgårdarne. Liksom föregående odlas den för sina kuriösa frukter, hvilka blifva stora som hönsägg och ännu större, och äro, inlagde i ättika, ätbara. På kalljord växer denna växt ej särdeles bra, hvarföre den måste odlas under glas i stora krukor och fet jord. Frukterna variera till form, färg och storlek. Varieteterna med ovala, hvita, violetta eller brokiga frukter kallas stundom i frökataloger *S. esculentum*, de med äggrundt-aflånga frukter för *S. ovigerum*.

Utom dessa odlas en del andra, som dock äro af mindre värde för blomstervännen, hvarföre vi här utesluta dem.

Sphænoogyne anthemoides, *calendulaeflora* och *versicolor* från Godahoppsudden, samt *Sph. speciosa* från norra Amerika, höra till familjen *Compositæ* och hafva ganska vackra, gula blommor, som endast öppna sig i klart solsken; men sjelfva växten är så spenslig, och blir så lätt sönderslagen af starka regnskurar, att det näppeligen lönar mödan att odla den på kalljord. Odlas under glas i 3—4 tums stora krukor och, snyggt

uppbunden, kan den användas till dekorering af blomsterbord, växthus, altaner o. s. v.

Spilanthus oleracea är så oansenlig, att man måste förundra sig öfver att den någonsin kunnat blifva upptagen bland prydnadsväxter. Af blommorna beredes den för tandvärk begagnade Paratincturen. Hemland: Godahoppsudden.

Af sammetsblommorna, *Tagetes*, (*Flos africanus*) odlas i allmänhet endast 3:ne arter, nämligen: *T. erecta*, *T. patula* och *T. signata*. De tvänne förstnämnda äro sedan slutet af 16:de århundradet bekanta i trädgårdar, den sistnämnda deremot är betydligt yngre. Af *T. erecta* har man en varietet med mörk- och en med ljusgula blommor (*T. erecta fl. aurantiaca & sulphurea pl.*), samt dessutom en form af lägre växt (*T. erecta nana*). Vackrast torde de ranunkellikä formerna (*T. ranunculoides*), af *T. patula* vara. Äfven af denna har man låga och mycket låga former (*T. pat. nana & nanissima*), som förtjenar mycken uppmärksamhet. *T. signata* blir omkring 1 fot hög; har ett fritt vackert löfverk och en mängd saffransgula blommor. En lågt växande varietet (*T. signata pumila*), som för några år sedan kom i handeln, förtjenar rekommenderas.

Dessa vackra blommor höra till familjen *Compositæ* och växa vilda i Mexiko. De äro ej så allmänt odlade som de verkligen förtjena att blifva och härtill är troligen deras visst icke behagliga lukt skulden. De hafva utmärkt vackra i gult och brunt varierande blommor, som framkomma från juni till sent på hösten, och låta använda sig till plantering på grupper, rabatter, eller i kanten af buskpartier, dock på vederbörligt afstånd från vägarne. Fröet utsås och plantorna behandlas som vid aster är nämndt.

Thunbergia alata är en utmärkt pryddlig och ganska tacksam slingerväxt af familjen *Acanthaceæ*. Ett särskildt intresse bör denna växt hafva för oss derför att den är uppkallad efter en af våra berömdaste botanister, C. P. Thunberg, som var en af Linnés lärjungar. Blir omkring 5 å 6 fot hög; med vackra gula, i svalget svartbruna blommor, som framkomma hela sommaren och hösten. Bland dess varieteter vilja vi nämna: *Th. aurantiaca*, med mörkguldgula, *Th. leucantha* (*Th. alata fl. alba*), med hvita och *Th. Doddsii* med orangefärgade blommor, alla i svalget svartbruna eller svartvioletta samt *Th. Barkerii*, med rent hvita, och *Th. Freyerii* med rent mörkgula blommor.

Thunbergian härstammar från östra kusten af Afrika. Dess frö utsås om våren i krukor, som ställas i varm bänk. Sedan planteras de unga plantorna först i små och sedan, efterhand som de växa, i större krukor, hvarvid man skonar rotklampen så mycket som möjligt. Rankorna kunna ledas uppåt i krukorna nedsatta, nädda espalier af ståltråd, eller kan man låta dem löpa uppåt 5 å 6 fot långa, snygga käppar. På kalljord fordrar denna ett varmt skyddadt läge samt något

skugga. Kan öfvervintras vid + 15—18° men är under vintern ganska kinkig.

Tithonia tagetiflora är en mexikansk Composita och ganska vacker om den odlas rätt. Liksom flere andra vackra sommarblommor från Mexiko och södra Amerika, fordrar den för sin fullkomliga utveckling en längre sommar än den vi äga, och måste man för den skull så fröet i juli, plantera plantorna i krukor och öfvervintra dem vid + 8—10°, nära glaset i ett luftigt växthus. Då man följande vår är fullkomligt säker för nattfroster utplanteras den i fet jord på fritt land. Växten blir 6 å 7 fot hög, får stora, gula blommor och kan äfven begagnas bland bladväxter.

Tolpis barbata är likaledes en gulblommig Composita af 2 å 3 fots höjd. Kan användas på rabatter, men har som blomsterväxt föga värde. Fröet säs på kalljord.

Trachymene (Didiscus) coerulea är kommen från Nya Holland och hör till familjen Umbellifera. Blir omkring 2 å 3 fot hög, med rätt vackra, himmelsblå blommor. Fröet säs om våren i krukor som ställas varmt; plantorna planteras 3 och 3 tillsammans i 4 tums stora krukor och ställas under glas. Längre fram på våren vänjas de så småningom vid yttre luften, och då frosterna upphört utplanterar man en del på varma ställen i fritt land; en del kan man behålla i krukor, för att dermed dekorera blomsterbord i boningsrum o. s. v.

Af klöfver, *Trifolium*, odlar man i trädgårdar några ettåriga arter, hvaribland *Tr. incarnatum* från södra Europa torde vara den vackraste; blir 1½ fot hög och har prydliga, mörkröda blommor. Kan äfven odlas i stort till kreatursfoder. *Tr. rubens* är flerårig, men blommor vanligtvis första sommaren, 1½ fot hög, med prydliga purpurröda blommor. Växer vild nästan öfverallt i Tyskland. *Tr. suaveolens* från södra Europa, Persien etc. har rosenröda, något väluktande blommor, men ej vacker. *Tr. resupinatum* från södra Europa, *Tr. fucatum* från Nycalifornien och *Tr. speciosum* från Creta, hvilka upptagas i en och annan frökatalog, förtjena ingen uppmärksamhet af blomsterodlaren.

Capuzinerkrassen, *Tropaeolum majus*, kom från Peru till Europa redan i början af 1600-talet och har ständigt varit en omtyckt prydnadsväxt. Man har af denna växt en mängd hybrider och varieteter och nästan hvarje år tillkomma nya. Alla äro vackra och kunna i trädgårdar användas på många sätt, såsom till beklädnad af pelare, plank, murar, korgar, amplar etc. De icke slingrande sorterna, såsom: *Cattle's skarlakansröda Dverg*-, *Carter's guldgula Tom Thumb*-, *navum coccineum* m. fl. äro utmärkt vackra till grupper. Äfven finnas varieteter med dubbla blommor, hvilka öfvervintras i växthus eller boningsrum vid + 8—10° och förökas genom sticklingar.

Tropaeolum Schultzi-, *Scheuringii*-, *Scheuriana*-, *Zanderii*-, *Zipaerii* m. fl. i frökataloger upp-

tagna sorter, äro hybrida former af den vanliga Capuzinerkrassen och följande:

Tropaeolum Lobbianum, Columbien. Denna art växer ovanligt hastigt och blommor isynnerhet under hösten och vintern utmärkt tacksamt, men är numera mycket sällsynt och svår att erhålla äkta. Bland dess varieteter finnas ganska många, som högeligen förtjena att rekommenderas. De blomma tacksamt, icke allenast om sommaren på fritt land, utan äfven, planterade i krukor och ställda i ett varmt och soligt boningsrum eller växthus, hela hösten och vintern. Har man någon sort, som man tycker vara vackrare, eller blomma rikare än de öfriga, så fortplantas denna helst genom sticklingar, ty det är ej säkert att fröplantorna blifva precis lika med moderexemplaret emedan alla de ettåriga *Tropaeolum*-sorterna starkt variera. Af de många sorter som för närvarande äro i handel fästa vi särskildt uppmärksamhet på följande: *Brillant*, mörkt blågröna blad, lysande brunt-skarlakansröda blommor; *Lilly Schmidli*, eldröd; *Beauty of Oulton-Park*, orangeskarlakan; *coccineum grandiflorum*, lysande skarlakan, rikblommig; *Roi des noirs*, mycket mörk; *Caroline Schmidli*, skarlakan, rödblommig; *glabrum variegatum*, hvitgul med bruna fläckar; *Garteninspector Jähleke* karmosinröd, rikblommig; *Géant des batailles*, gulhvitt med röda fläckar; m. fl.

Tr. aduncum (canariense, peregrinum) är en utmärkt pryddlig slingerväxt, som under sommaren uppnår en höjd af 14—18 fot. Blommorna äro gula, något rödprickiga, vackra, framkomma från juli tills sent på hösten. Fröet säs helst i små krukor, två korn i hvarje kruka; i början af juni utplanteras plantorna med oskadade rotklimpar på kalljord. Man kan af denna växt bilda vackra pyramider, espalier, guirlander o. s. v. Växer vild i Peru.

Trop. minus är ganska lik den vanliga Capuzinerkrassen men till alla delar mindre. Blommorna äro gula, hos en varietet, *minus coccineus*, skarlakansröda. Härstammar från Peru och användes som den vanliga krassen.

Tunica Saxifraga är en liten gräslig växt af samma familj som nejlikan, (Caryophyllæ). Den växer vild på alperna och andra berg i mellersta Europa och har nästan hela året om en mängd små, rosenfärgade blommor, men torde aldrig komma att blifva af något värde för blomsterträdgården.

Venidium calendulaceum hör till familjen Composita, blifver omkring 1 fot hög och har under sommaren och hösten orangegula blommor, liknande den vanliga ringblomman, (*Calendula officinalis*). I en och annan frökatalog upptagas äfven *V. macrocephatum*, *aureum* & *subacaule*; alla tre hafva gula blommor och äro af ringa värde för blomsterträdgården.

Verbena Aubletia med varieteten *Drummondii* äro ganska vackra 1—3 fot höga grupp- och rabattväxter, med purpurröda och lilasfärgade, talrika blommor. Fröet utsås och plantorna be-

handlas som *Senecio*, *Coreopsis* etc. Hemland: Virginien.

Veronica glauca och *V. syriaca* äro 2—3 tum höga, till infattning af mindre blomstersängar särdeles väl passande växter, med talrika, prydliga blå och hvita blommor. Vill man odla dem uti krukor, kunna de behandlas som de ettåriga lobeliasorterna.

Vicia Gerardii är ej så vacker som den hos oss allmänt förekommande fågelvickan, *V. cracca*, och torde därför ej vara förtjent af att odlas såsom blomsterväxt. Detsamma kan äfven gälla för de i några frökataloger bland blomsterväxter uppförda *V. atropurpurea*, *globosa*, *onobrychioides*, *Pseudoeracca* och *tricolor*.

De nu så omtyckta s. k. jättepenséerna, *Viola tricolor maxima*, (*V. tr. hortensis*) hafva uppkommit efter befruktning mellan den vanliga stjufmorsviolen, *Viola tricolor* och *Viola altaica*. De utmärka sig för sina stora, väl formade blommor, men urarta lätt, om man låter exemplaren blifva för gamla eller låter dem stå för länge på en och samma plats. Man måste därför hvarje år uppdraga nya plantor, antingen af frö eller sticklingar. Fröet sås helst tvänne gånger årligen, nämligen en gång under sommaren, t. ex. i juli eller början af augusti samt om våren. De som blifvit sådda året förut, blomma alltid rikare och tidigare än de som såddes på våren. På fritt land fordrar stjufmorsblomman ett för den starkaste solen skyddadt ställe samt fet, lucker och något fuktig, ej för lätt jord. Utmärkta varieteter, som man önskar behålla, förökas i juli—augusti genom sticklingar, hvilka planteras i lätt, sandblandad jord och ställas under glas i en lagom varm bänk.

Viscaria coeli-rosa och *V. oculata* äro utmärkt täcka växter, passande till smågrupper eller som kantblommor. Af den förstnämnda har

man en varietet med fransiga och en med dubbla blommor. Af den senare en varietet med mörkt rosenröda, en med hvitaktiga samt en med lilasfärgade blommor.

Dessa nätta växter härstamma från Sicilien, norra Afrika etc. och höra till samma familj som nejlikorna (*Caryophyllæ*). De blifva 1 och 1½ fot höga, blomma utomordentligt rikt, äfven då de odlas uti krukor och kunna med skäl rekommenderas åt alla blomsterodlare.

Pappersblomman, *Xeranthemum annuum* växer vild bland säden i södra Europa. Är en utmärkt vacker och tacksam sommarväxt, hvars afskurna blommor hålla sig i flera år och kunna tillsammans med andra immortellblommor användas till buketter och kransar. De mörkröda varieteterna med dubbla blommor äro bäst, de hvitblommade deremot sämre.

Fröet utsås på kalljord.

Zinnia elegans från Mexiko är en allmänt omtyckt sommarblomma, hvars blommor variera i skarlakansrött, purpur, violett, karmosin, ljusgult, mörkgult och hvitt. Af dessa färgnyancer äro de röda och violetta bäst, de gula sämre och de hvita sämst.

Den dubbla *Zinnian*, som för några år sedan kom i handeln, är ännu i behof af förbättring. Blumisterna arbeta flitigt derpå och det torde ej dröja så länge innan man har denna vackra växt lika fullkomlig och i lika många färgnyancer, som t. ex. astern.

Utom ofvannämnda odlas äfven *Z. hybrida*, *multiflora*, *aurea*, *pauciflora*, *tenuiflora verticillata* och *mexicana*, som dock, jemförda med *Z. elegans*, äro af föga betydelse.

Fröet af alla *Zinnia* utsås i ljum bänk, hvar efter plantorna i början af juni utplanteras i god jord på fritt land.

Några ord om vilkoren för växternas fortkomst.

Af E. Lindgren.

(Forts. från nr 1.)

2. *Växternas behof af fuktighet.* Enär växterna icke kunna taga till sig näring ur jorden på annat sätt än derigenom att de genom rotspetsarne suga till sig vatten, hvari näringsämnen finnas upplösta, så är det påtagligt att ingen växtlighet är möjlig vid fullkomlig frånvaro af fuktighet i jorden. Men i samma mån som fuktigheten är tillräcklig — förutsatt att växtens fordringar i alla andra afseenden derjemte äro uppfyllda — utvecklar växten sig frodigt, hvaremot vid knapp tillgång på fuktighet växtligheten blir svag. Men om än en viss grad af fuktighet för hvarje växt är nödig för dess fortkomst, så är därför icke en högre grad af fuktighet än den behöfver nyttig, ty med undantag af ett jemförelsevis ringa antal växtarter, som kunna växa på sank mark eller till och med i vatten, vantrifvas de

flesta andra och dö till och med ut om jorden innehåller för mycken fuktighet eller är hvad man kallar sur. Vore detta icke förhållandet så behöfde man ju icke göra sig så mycket besvär med dikning för att torrlägga för växtodling afsedda fält. Orsaken till att de allraflesta växter vantrifvas i en illa afdikad sur jord, är, att en jordmån som i högre grad är mättad med vatten icke lemnar luften tillträde till växternas rötter, emedan de håligheter i jorden hvarigenom luften skulle nedtränga till rötterna äro fyllda med vatten. Och som de flesta växter icke trifvas om luften icke har tillträde till deras rötter, så vantrifvas de eller dö ut i en sur jord.

Olika växters fordran på fuktighet är liksom deras fordran på näring betydligt olika, och är det till största delen växternas olika fordringar i

detta afseende, som betingar deras förekommande på olika lokaler. Sålunda se vi huru i vilda tillståndet somliga uppsöka de torra backarna, andra kärren och andra företrädesvis hålla sig på slätterna. Följaktligen kan — för att taga ett par hos oss vilda växter till exempel — berberis lika litet fortkomma i mossar eller kärr som sqvatt-ram i torra backar. Åtskilliga gifvas dock som kunna — ehuru dock icke allestädes med lika framgång — fortkomma nästan öfverallt, såsom förhållandet är med björken och några pilarter. De pilarter som å torrare mark bli träd bli dock

endast buskar på sankare mark och af björken anses den som växer å sank mark för en annan art än den som förekommer på torrare platser. I allmänhet föredraga dock det största antalet växtarter en måttligt fuktig jordmån, så att antalet som trifvas väl på mycket torra eller mycket sura platser är jernförelsevis ringa. För de flesta odlade växterna är en måttligt fuktig från all öfverflödig stående syra befriad jord den bästa. Ju djupare jorden blifvit afdikad och ju djupare den bearbetade matjorden är, desto bättre fortkomma växterna. (Forts.).

Minneslista för blomsterodlare i juni 1867.

I tropikländerna äro, som bekant, nätterna ganska svala, ofta kalla, ehuru en stark hetta kan vara rådande om dagarne. Så mycket som möjligt söker man derföre att i de hus der tropiska växter odlas, åstadkomma samma förhållande derigenom, att man om aftnarne öppnar alla luftfönster och luftventiler och låter friska luften hela natten inströmma i huset. På morgonen tillslutas fönsterna och temperaturen får stiga till + 25—30° C. Alla växter, som med rötterna fyllt sina krukor, omplanteras i större kärl, hvarvid rötterna skonas så mycket möjligt är. Så snart man märker att ohyra infinner sig tillgriper man de medel, som man funnit verk-sammast emot den, t. ex. rökning med tobak eller insektpulver, tvättning med såp- eller tobaksvatten m. m. Ett godt medel mot dess allt för starka tillväxt är, att genom flitig besprutning af såväl växterna som golvet i huset, hålla atmosfären fuktig. — Från de kalla och tempererade husen utflyttas nu alla nyholländska, capska, syd-europeiska m. fl. växter. Detta verkställes helst på en mulen eller regnig dag. Platsen der väx-terna uppställas bör ligga skyddad för starka vin-dar och hafva skugga åtminstone för middags-solen. Krukorna få ej ställas ofvanpå sjelfva jor-den, på bräder, sten eller dylikt, emedan de i så fall allt för hastigt torka ut, utan nedgrävas till $\frac{3}{4}$ i sand, kolstybbe eller sågspån. Vattning sker rikligt och helst om aftonen. Växter som fordra mycket vatten få vid denna tid vattnas både mor-gon och afton. Om morgonen, innan solen träf-far växterna, och om aftonen, sedan hon lemnat dem, besprutas alla växterna med friskt, rent vat-ten. Äfven om middagen är en riklig öfversprut-ning mycket välgörande, förutsatt att växterna vid den tiden hafva skugga. I solsken bör aldrig nå-gon öfversprutning göras, ty om solen skiner ge-nom de på bladen liggande vattendropparne upp-stå gula och bruna fläckar, som förstöra växtens utseende. Camellier, som blommat tidigt och derefter i varmhuset drifvit nya skott, hafva nu satt knoppar och kunna åter förflyttas till kall-huset, hvarest de uppställas på en luftig och ljus plats. De exemplar hvilka man önskar hafva i tidig blomning, t. ex. till eller strax efter jul, lå-

ter man stå kvar i varmhuset till dess knopparna blifvit så stora som små perlböror, då de flyttas till kallhuset. Citron-, lager-, myrten- och gran-träd erhålla då och då svaga gödselvattningar. Pelargonierna, som nu börja blomma, uppställas pryldigt i de nu till största delen tomma kallhu-sen, vattnas ordentligt och hållas rena från ohyra. Alla vissna blommor och fröhus afklippas genast. Fuchsierna omplanteras allt efter som de blifva stora, i större och större krukor, uppbindas lätt och ledigt och uppställas i kallhuset. De af frö uppdragna krukväxtplantorna omplanteras, hvar-vid man noga aktar sig för att gifva dem för sto-ra krukor. Efter planteringen nedsättas de i ett tomt drifbänksfönster, nära glaset, hvarest kru-korna nedgrävas i sand, garfvarebark eller såg-spån. Frö sås af kinesiska primulan, cinerarian och calceolarian, äfvensom af reseda, löfkojor och andra till höstflorering bestämda sommarblommor.

I början af månaden planteras de blomster-grupper som ännu stå tomma, med skarlakanpe-largonier, lantaner, heliotroper, verbener, busk-artade calceolarier, Lobelia fulgens, Salvia patens & S. coccinea, Cineraria maritima m. fl. Vack-rast är, att på hvarje grupp använda endast en sort, eller ock tvänne sorter. I senare fallet må-ste den ena sorten göra tjenst som kantväxt, vara lägre till växten och så mycket som möjligt kon-trastera med den växt, som bildar sjelfva grup-pen. Naturligtvis kan man äfven genom att plan-tera flera sorters växter på en grupp, åstadkom-ma någonting vackert, men då måste man noga känna till de olika växternas höjd, växtsätt, blom-nings-tid samt färgen och formen på blommorna. På rabatter, antingen de äro raka eller krokiga, planteras alla sorter blommande växter om hvar-andra, dock så, att de högsta, såsom Aconitum, Delphinium, georginer, stockrosor, Lythrum, So-lidago, Helianthus m. fl. komma inåt och de lägre växterna utåt eller närmast vägen. Ju brokigare rabatten är, desto vackrare. Efter den 4 eller 5 juni utplanteras georginerna. Sker det förr må-ste man vara beredd på, att med öfverstjelpta blomkrukor eller något motsvarande skydda de unga plantorna för möjligen inträffande nattfro-ster. Det är högst nödvändigt, att hafva noga

reda på de olika georgin-sorternas höjd, så att man vid planterandet af en grupp ej får de lägsta sorterna af 1 à 2 fots höjd i midten och de 6 à 7 fot höga sorterna i kanten, eller blandade om hvarandra, hvilket ser slarfvigt och fult ut. Om de i drifbänkarne utskolade sommarblommorna ej i slutet af förra månaden blefvo utplanterade, verkställes det nu med snaraste. Vid utplantering af löfkojor bör man tillse att roten kommer rätt ner och ej på tvären i hålet, hvilket ofta förorsakar plantans död just när hon skall blomma. Vinterlöfkojor och gyllenlack utplanteras på sängar och förblifva der tills medio af september, då de, som visa sig få dubbla blommor, inplanteras uti krukor. Vanliga trädgårdsnejlikor planteras äfvenledes i rader på sängar och få stå kvar tills följande vår, då de flyttas till de grup-

per, som de äro ämnade att pryda. Asterplanter utplanteras ej genast på de ställen der de skola blomma, utan skolas ut i fet jord på afsides liggande sängar för att sedermera upptagas med klimp och flyttas till sådana grupper, som hafva blommat ut och behöfva förnyas. Balsaminer utplanteras i allt större och större krukor, få kraftig gödseljord samt gödselvattning 2 à 3 gånger i veckan. Kort före blomningen kan man utplantera en del af dem på grupper. Gräsplanerna mejas flitigt; det afslagna gräset bortkrattas, hvar efter planerna sopas med mjuka qvastar och vältras med en någorlunda tung vält. Alla bredbladiga ogräs och tufbildande grässorter, såsom Holcus (tätel) Dactylis (hundexing) m. fl. bortrensas.
G. L-n.

Diverse notiser och meddelanden.

En växt som förtjenar försökas på flygsandsfält. Vid Suez skall en buskart, *Tamarix macrocarpa*, visa sig ega förmåga att i hög grad binda flygsand. På hvarje ställe der en sådan buske står, bildas, då sanden af vinden sättes i rörelse, en sandhög derigenom att sanden fäster sig i busken så att den blir begrafd i sådan ända upp till topparna. De nedbäddade grenarne slå snart rötter efter hela sin längd och utskjuta talrika nya skott, hvilket har till följd att sandhögen i samma mån tillväxer. Då vi ega en hos oss vildväxande representant af samma släkte, nämligen *Tamarix germanica* eller som den äfven kallas *Myricaria germanica*, hvilken växer, ehuru i allmänhet sparsamt, vild i Jämtland och Medelpad, så skulle denna buske troligen förtjena försökas på flygsandsfält. Att döma af de erfarenheter vi vunnit om densamma, synes det ock som den mycket väl borde kunna fortkomma i sand, enär den icke synes väl fördraga styfvare jordmåner. Afläggare och sättqvistar bilda ovanligt lätt rötter och således bör denna art äfven med lätthet kunna bilda rötter på grenarne och sålunda tåla att allt djupare och djupare nedbäddas i sand.
E. L.

— *Torkning och färgning af blommor.* (Efter en utländsk tidskrift.) Xeranthemum skall lätt färgas sålunda att blommorna strax de afskåras doppas i en blandning af 1 del skedvatten och 10 delar vatten, hvarefter de sköljas och torkas. Aster skall fördelaktigast färgas derigenom att sedan blommorna först torkats, upphängas de knippvis i en låda eller ett skåp som sedan fylles med svafvelångor, sålunda att man låter svafvel förbrinna, och i dessa ångor lemnas de i 48 timmar. De skola derigenom erhålla en lifvig färg.
E. L.

Annonsen.

Tidsskrift for Havevæsen,

udgivet af J. A. Dybdahl og Eug. Warming. Dette Tidsskrift, der med 1:ste april begynder sin 2:den Aargang, udkommer 2 Gange maanedlig, hvergang med 1 Ark i stort Imp. 8:vo, ledsaget af Afbildninger, trykte i Texten og af og til med kolorerede Tavler som Bilag.

Prisen er, Forsendelsen iberegnet, 1 Rdlr. Kvartalet overalt i Danmark, Norge og Sverrig, og Subskription modtages saavel paa alle Postkontorer som i alle Boglader samt hos Hovedkommissionair

G. E. C. Gad,

Kjøbenhavn, Vimmelskaftet N:o 32.

Svenska Trädgårdsföreningen försäljer nu färdiga exemplar och planter af blad- blomster- och slingerväxter af alla omtäckta, nu brukliga och äfven nyare sorter, till trädgårdars prydnad under sommaren. Prisen äro följande: à 75 öre: *Canna purpurea spectabilis*, *Cosmophyllum*, *Polemonium coerulea* fol. var., *Centaurea candidissima* och *gymnocarpa*, *Solanum pyracanthum* och *robustum*, *Udhea*, *Wigandia*. — à 50 öre: *Canna discolor*, *gigantea* och *Warczewicssii*, *Cineraria argentea*, *Bocconia japonica* (ny. utmärkt). — à 25 öre: *Jättehampa*, *Jättemajs*, *Japansk randig majs*, *Ricinus*, *Sorghum*, flere arter, *Solanum atropurpureum* och *laciniatum*, *Artemisia annua* och *argentea*, *Nicotiana glauca*, *Achyranthes Verschaffeltii*, *Salvia tricolor*. — à 20 öre: *Althernanthera spathulata*, *Amaranthus melancholicus*, *Mentha officinalis* fol. var. — à 4 rdr pr 100: *Barbarea vulgaris* fol. var., *Oxalis atropurpurea*, *Perilla nankinensis*. — à 3 rdr pr 100: *Phlox Drummondii*, *Petunier*, *Lejongap* och *Pensée*. — à 1: 50 pr 100, *Aster* och *löfkojor* i vackra sorter. — à 75 öre till 1 rdr pr 100 planter af andra blomstersorter. *Dahlier* och *Verbener* à 25 öre stycket, 2 rdr för 10 st., *Anguriapumpor*, *Marrandia*, *Sommarmurgröna* och andra slingerväxter 25 öre pr st. Alla styckvis sålda lemnas rotade i krukor.

Requisitioner, adresserade till undertecknad, expedieras med sorgfällig inpackning till alla orter i landet, men ej till lägre belopp än 5 rdr; på stället deremot lemnas för hur litet som helst, när ej inpackning, etikettering och transport ifrågakommer.

N. U. Blomberg.

Adress: Stockholm och Rosendal.

Innehåll.

Blommande Aloë på Sjöfsta-holm sommaren 1866. — Några notiser om aloë-växten. — Ett mindre växthus eller s. k. kast, ensamt afsedd för odling af krukväxter. — Om ettåriga blomsterväxter, (slut). — Några ord om vilkoren för växternas fortkomst, (forts.). — Minneslista för blomsterodlare i juni 1867. — Diverse notiser och meddelanden.

STOCKHOLM, SIGFRID FLODINS BOKTRYCKERI, 1867.